

DE NOORD-BRABANDER,

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTSPRIJS
Voort de Stad 7 12,-
Franco per post .. 14,-

(Verschijnende driemaal ter week op Vrijdag, Donderdag en Zaterdag)

ADVERTENTIE
15 cent de regel
behalve 35 cents zegel.

Godsdienstvrijheid.

Wat de opstellers van het tweede boek van het wetboek van Strafrecht door godsdienstvrijheid verstaan, is ons een raadsel. Mogelijk ligt het daaraan dat onze geest niet in staat is, de hooge vlugt te volgen, welke zij genomen hebben; want hier ook weer schijnt de wijsbegeerte van het recht zich theorien te scheppen, die niet alleen boven ons positief recht, de grondwet, niet slechts bezijden dezelve zweven; maar zelfs rechtstreeks tegen dezelve indruischen. Althans zoo komt het ons voor. Maar wij moeten daarbij zeer nederig bekennen, dat wij geene staatsmannen zijn: wij zijn eenvoudige schrijvers, die in plaats van ons in hooge bespiegelingen te wagen, ons zeer gelukkig achten, bij aldien wij het positief recht, en vooral het plegtanker der natie, de grondwet begrepen hebben.

Het kan zijn dat wij ons vergissen, maar wij gelooven, dat er het positief recht niet weinig bij winnen zoude, indien onze staatsmannen zich minder met den geest, en meerder met de letter der grondwet, minder met bespiegelingen van het staatsrecht, dan wel met het staatsrecht zelve bezig hielden. Want nu, in plaats van de grondwet tot grondslag te nemen, waarop men theorien voortbouwen zal, begint men met zich theorien voor te spiegelen, waarnaar men de grondwet verwingen moet.

Om daarvan een overtuigend bewijs te geven, behoeven wij niet verder te gaan, dan het thans aanhangig wetsontwerp van strafrecht. Al wat daarin voorkomt met betrekking tot de Godsdienst is blijkbaar een gevolg van de verhevene theorien van het staatsrecht, waarvan het Journal de la Haye over eenigen tijd een uitmuntend voorbeeld gegeven heeft; maar ongelukkig het is ook in het geheel niet overeenstemmend met de grondwet.

Dat Godsdienstvrijheid door de grondwet gewaarborgd is, wordt door niemand betwist. Waarom wordt dezelve dan niet onbelemmerd gelaten? omdat men misbruiken vreest? Welnu men straffe de misbruiken.

Dit is niet genoeg zegt men. Op den staat rust de verplichting, dat zij misbruiken moet trachten te voorkomen. Wij willen dit toegeten. Maar de middelen die de staat daartoe aanwendt mogen niet van dien aard zijn, dat zij de regten verbreken, waarvan zij het misbruik trachten te voorkomen. Want zoo doende zoude het mid-

del, dat misbruik, worden meer, zelfs misbruik zijn.

Dit is het geval met den geheelen tienden titel van het tweede boek van het strafwetboek. Men heeft daarin voorzorgen genomen tot welzijn van den staat -- dit geeft men voor -- maar heeft daarbij geheel en al uit het oog verloren, wat ons de grondwet, ons stellig recht, ons had verzekerd.

Wij hebben dit reeds gezien met art 4 van genoemden titel. Ook de overige artikelen van dien titel gaan allen van dezelfde zijde maak

Wij hebben ons eerst bezig gehouden met het placet, omdat deze maatregel het levensbeginsel van het Katholicismus aandrondt, onze H. Godsdienst geheel aan banden legt. Hoezeer wij deze stof in verre na niet hebben uitgeput, zoo hebben wij evenwel voor het oogenblik daarvan genoeg gezegd, om ieder, zelfs het vooroordeelden te doen begrijpen, dat het voor Katholijken ondragelijk is, en voor allen een inbreuk maakt op de heiligste der door de grondwet geschonken regten. Het placet is zoo weinig met Godsdienstvrijheid over een te brengen, dat hetzelfde liever moet gezegd worden de vrijheid in slavernij te heerscheppen.

Thans willen wij overgaan tot de beoordeeling van de overige artikelen van den Xden titel; welke allen zoo niet geheel dan toch gedeeltelijk de vrijheid der godsdienst begrippen kwetsen.

Wij beginnen met het 1e. artikel, reeds heden, onder het mengelwerk van dit nummer.

EGYPTE

ALEXANDRIE 25 October. Wij lezen de volgende omstandigheden in een particuliere correspondentie uit Beyrouth den 10 October: De Maronisten, de Druzen en de Mutualis hebben tegen de Turken zaamgespannen, en zijn reeds met deze laatsten slaags geraakt te Biscari, en te Kan-He-Saint. De bevelen, die gegeven zijn om den Emir Abellalla te vervolgen, dezelfde die eenigen tijd geleden, aan boord van een Engelsch schip gevlugt was, zijn de oorzaak van dezen opstand. Deze Emir was vergezeld van verscheidene Scheiks. Ten dien einde hebben de Albanezen in het district van Gibet Bechin, bij Tripoli gelegen, groote ongeregelheden begaan, met de kerken te plunderen, de jonge meisjes te dooden enz. enz. De inwoners hebben hen zoowel als de turksche troepen aangevallen en verjaagd. Van eenen anderen kant, te Kan-Ussein, vijf uren van Beyrouth, naar het Oosten, op den weg van Damascus gelegen, hebben de Druzen de turksche troepen aangevallen, die voornemens waren hen te ontwapenen. De Druzen hebben de turken een aanzienlijk verlies doen lijden en zijn vervolgens vertrokken.

riadeijk, zijn de zaken op nieuw in de war, het gebergte is in een volkomen regeringloosheid en men weet niet wat er van zal komen.

SERVIË

Men meldt van de grenzen van Turkije, den 31 October

Eene onverwachte schrik heeft zich gisteren in de hoofdstad van Servie verspreid, ten gevolge der tijding, dat Kiwsil Pacha depêches van Stambul had ontvangen, waarin gezegd werd, dat op de aanvragen van den Heer de Boutoukoff, de Porteeenskaps het vertrek van Emin Effendi had belet; toen hij op het punt stond naar Belgrado te vertrekken. Deze depêches gaven daaraanboven te verstaan, voegde men er bij, dat de Porte genegen scheen, om Rusland voldoening te geven, het bevelschrift betrekkelijk de ratificatie van den prins Georgevitsch in te trekken, en Prins Michael in het bezit te herstellen. (Augsb. Zeitung.)

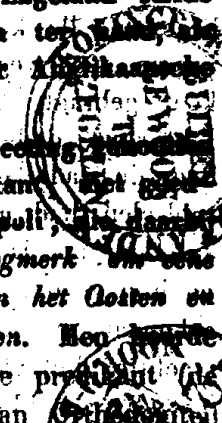
ENGELAND.

Toen Mgr. Mazlum, patriarch der Grieksche Melchiten, zich te Parijs bezond, stelde hij alle pogingen in het werk, om den bisschop van Tripoli van Syrie te doen besluiten, aan de bevelen van den H. Stoel te gehoorzamen, die hem aanzettede om Frankrijk te verlaten, en zich naar zijne diocees te begeven. De bisschop gehoorzaamde niet, en begaf zich naar Engeland, onder voorwendsel van bij de geloovigen bijstand te zoeken voor zijne dioceesen, die door de branden van 1840 en de burgeroorlogen van 1841 zooveel geleden hadden.

De prelaat verkreeg van den vicarius Apostoliek van Londen verlof om het heilig Misoffer op te dragen, volgens den Griekschen ritus. Daarna verspreidde zich het gerucht, dat hij met verscheidene geestelijken der Anglikaansche kerk in betrekking stond, hetwelk onder de Katholijke geestelijkheid eenige vrees veroorzaakte. De bisschop van Tripoli verwijderde zich langzamerhand van de Katholijken, en de vicarius Apostoliek meende verplicht te zijn, hem te verbieden de heilige diensten te verrigten. De vermoedens begonnen duidelijker te worden. Men vernam dat de Katholijke bisschop zich door Lord Palmerston had doen erkennen, dat hij zich met de Anglikaansche bisschoppen van Londen en Cantorbery in betrekking had gesteld; en onder de gasten van het Paleis van Lambeth (de residentie van den bisschop van Londen) geteld werd.

De Anglikaansche primaat van Engeland stelde hem eene som van 1250 franken ter beschikking, als een blijk van den goeden wil der Anglikaansche kerk tot die van Syrie.

Te Leamington, werd eene meeting gehouden door eenen protestantschen predikant, met betrekking van den bisschop van Tripoli, die daarbij tegenwoordig was, met het oogmerk om een vereeniging tusschen de kerk van het Oosten en die van Engeland aan te moedigen. Men hoorde in deze meeting een Anglikaansche predikant (de eerwaarde Craig) een brevet van

aan den prelaat geven en in zijne tegenwoordigheid... de vervolgingen van den Sultan te beveligen; niet naar Syrie terug keeren, alvorens zich onder de bescherming van het Engelsche gouvernement te stellen...

De Credo van den bisschop van Tripoli, stemt volkomen overeen met het geloof der Anglikaansche kerk, als de Katholieke kerk van Jezus Christus. Van alle hulp beroofd van de zijde van Frankrijk en Oostenrijk, heeft hij gemeend zich tot de leden eener kerk te moeten wenden...

Men weet dat de protestanten zich in Engeland van deze uitspraak scriptural bedienen, om te kennen te geven, dat zij geene andere autoriteit erkennen, dan den Bijbel, en uit oppositie tegen de leer der autoriteit der Katholijken.

De bisschop van Tripoli heeft ook aan de protestanten beloofd, eene nieuwe vertaling van den Bijbel in het Arabisch uittegeven, en daarbij verscheidene werken over de gronden der godsdienst te voegen.

Het lang verblijf van den prelaat in Engeland was de oorzaak, dat men aan de echtheid zijner titels en zijner zending begon te twijfelen. Na hem met eenen jongen Syrier, die hem vergezelt, eenen nacht in de gevangenis te hebben doen doorbrengen, heeft de magistraat van Birmingham zijne papieren nauwkeurig onderzocht...

Deze daad, waarover de protestanten zich zoo zeer geheugen, als de Katholijken zich bedroeven billijken de wijze voorzichtigheid van den H. Stoel, die er zoo sterk op aan drong, dat de bisschop naar Tripoli van het Oosten zou terugkeeren.

LONDEN 14 November. De koningin verzeld van prins Albert, den prins van Wallis, de koninklijke prinses, op een talrijk gevolg hebben gisteren morgen ten half acht ure Windsor verlaten en zich naar het kasteel van den hertog van Wellington, Windsor Castle, in het graafschap Kent, begeeten. De koningin heeft te Paddington den hertog van Wellington, die haar tot Slough heeft gebracht. Ten half vier ure kwam de koninklijke stoep onder het gezicht eener talrijke menigte door de stad Canterbury, waar een groote toebereidschap had gemaakt om H. M. te ontvangen. Ten vier ure is de koningin benevens prins Albert en haar gevolg, op het kasteel van Wellesbourne, waar de hertog van Wellington hen wachtte, die weder was zeer gunstig, en indien hetzelfde zoo blijft, zal het koninklijke gezin, naar

men denkt, eene maand of zes weken op dit kasteel doorbrengen.

Het franche gouvernement zou op eene officiele wijze aan de Engelsche regering geweigerd hebben, het tractaat van 1841, over het recht van onderzoek, te ratificeren.

Er is eene daadzak waarop wij niet dikwijls genoeg kunnen terug komen, het is de vrijheid welke de bisschoppen en de Katholieke geestelijkheid van Groot-Brittannie genieten, te midden van eenen Protestantschen staat, dewelke eene nationale kerk heeft vastgesteld, die de mededingster is van die, welke door het Katholiek episcopaat wordt vertegenwoordigd. De wetten van Groot-Brittannie laten niet alleen eene volkomene vrijheid aan de Katholieke geestelijkheid, maar de godsdienstige corporaties, zooals die der Jezuiten, der Dominicanen, der Benedictijnen, verro van aan het engelsche gouvernement eenigen schrik in te boezemen, zijn door het franche gouvernement op eene officiele wijze gemagtigd geworden, om de jeugd te onderwijzen.

Deze opmerkingen worden ons aangegeven in een artikel van het Freeman's Journal, een der voortreffelijkste bladen van de Katholijken van Ierland, waarin wordt aangekondigd dat, den 8 November, de Aartsbisschoppen en Bisschoppen van Ierland zich te Dublin in eene Synode vereenigd hebben, om in het algemeen over de godsdienstzaken van het land te handelen.

Brieven uit Bombay melden de aankomst in die stad van twee Missionarissen, Fransche Jezuiten, langs den weg van Suez, de eerw. Paters Combes en Charignon. Na een verblijf van drie dagen bij den bisschop van Bombay, vervolgd zij hunnen weg naar Pondichery, van waar zij zich naar Maduré moesten begeven, om zich bij hunne broeders te voegen.

SPANJE

De correspondenten uit Madrid beginnen eenigzins belangrijker te worden. Alles wordt voor de aanstaande zitting gereed gemaakt. De Gedeputeerde coalitie vergadert thans in het paleis van den Heer Cortina. De ministerieele Gedeputeerden zijn tegen den 12 bijeen geropen. In deze vereeniging, die het doel heeft zich omtrent de kende der leden van het bureau te verstaan, zal de heer Fernandez de los Rios, voorgedragen door het kabinet, zich als Kandidaat voor het presidentschap opdoen.

Men spreekt veel over het ontwerp van een handelstractaat met Engeland. De commissarissen, die door het Gouvernement belast zijn om het ontwerp te onderzoeken, en vervolgens aan hetzelfde te onderwerpen, zijn de Heeren Calatrava, president, Sagasti, Secretaris, Manera de Valde, Gil de la Cuesta, en Joaquin Maria Forner. Het zou een tractaat zijn voor den handel en de scheepvaart, krachtens hetwelke de volgende artikelen in Spanje zouden worden toegelaten: Schotsche garces; Iersche lijvaden en Engelsche kattonen.

Te Saragossa worden de religieuze bedragsdruif hare kloosters verjaagd te worden. Omdat zij, zoo men als de geestelijkheid, kunnen worden voorgedaald den administratoren van het district te bekennen, dien het Gouvernement eigenmagtig, dat oer officieel heeft aangesteld.

FRANKRIJK

PARIS 14 November. Men schrijft uit Alexandria den 24 October:

De Syriers van Bécharré, bij Tripoli, zijn den 12 October opgestaan; 400 Turken die in het gebergte doordrongen, zijn door hen geslagen.

Op verschillende plaatsen hebben oproerige teekenen plaats gehad. De karavaan van Damascus naar Beyrouth, die door Albaneezen geëskorteerd werd, is den 17 door de Druzen aangehouden en geplunderd.

In Egypte heerscht de volmaakste rust, de onderkoning is te Kaïro.

De bestrijders der commercieele handelsvereeniging met België hadden stellig gemeld, dat de onderhandelingen waren uitgesteld geworden. Deze verzekering is door het Belgisch gouvernement (geleend) bij de debatten van het adres der beide kamers...

Men schrijft deze volgende woorden aan een groot staatkundig persoon toe: „Ik moet uwe partij kiezen; zonder de handelsvereeniging, zullen wij de Pruisische douanen op de Belgische grenzen krijgen; en de Pruisische douanen in België, zou eenen oorlog veroorzaken; en ik wil den vrede bewaren.”

Volgens tijdingen uit Boulogne, zou op de Fransche kust getrand zijn, het Engelsche koopvaardijfchip de Reliance, komende van China en geladen met thee.

Van de 116 passagiers, waaronder, naar men zegt, zich 22 Hollanders bevonden, zouden er 7 gered zijn geworden.

NEDERLANDEN

HERTOGENBOSCH 18 Nov. Gisteren avond heeft de stafmuzik van het 6 regiment infanterie eene serenade gebracht aan zijne Exc. den Generaal majoor graaf van Limburg Stirum, welke van dezelfde zending naar Duitschland is weergekeerd.

Gisteren avond heeft de stedelijke regering met de officieren van de artillerie, kragt en een souper gegeven aan de muzikanten der stedelijke schutterij; gemelde officieren namen deel aan het feest.

Op denzelfden avond is in de Hinthamerstraat in den winkel van van der Vaart een diefstal gepleegd van 3 stukken bont. Do diefstal is gelukkig van niet veel waarde, maar eene waarschuwing tot voorzigtigheid voor de burgerij.

TILBURG den 15 November. Met een allereerst genoegeen mochten wij deze dagen alhier eenen hitmanende schilderij van onzen landgenoot den Heer Turken, (van Eindhoven, sedert een aantal jaren te Brussel wonende en aldaar met roem bekend) bewonderen; namelijk het Portret van onzen innerlijk geliefden Herder, den Hoog Eerw. Bisschop van Gertra.

Men was niet alleen opgetogen door de spreken de gelijkenis, maar het karakteristieke dat de kunstenaar daar wist in te brengen, boeide een ieder. Het portret, maar men staarde hierop als op een bewaardigen kerkvoegd, met den hem eigen dwarsdringenden blik, op zijn gelaat staat edele eenvoudigheid, Godsvrucht, liefdadigheid en sohrandere werkzaamheid getoekend, men ziet een man in wiens ziel men kan lezen, en het schilderstuk stelt eene volkomene illusie daar; hetzelfde is stout en uitvoerig geschilderd is doorwerkt, terwijl het beeld, deperien, het onfort met het verdere achterside eenen tijdje te overtuigen bealigheid en karakteristiek staarstellen; met een woord het is een meesterstuk van kunst. Den beroemden maker en den bested van den Prlaat van d'ig. Graaf Provincie ah het elgiteen, en Eindhoven, in het bijzonder, worden daar op roemen, en hij brengen eene dankbare hulde toe, naar den Heere Turken voor het kunst gewrocht, hetwelk aan welgevoelend penseel ons heeft geschonken. Uit Tilburg schrijft men, dat het Hoog Eerw. in de kerk van het Goirke bijna is voltooid, het

is een meesterstuk van kunst en smaak. De Heer Verdonk van Antwerpen welke hetzelfde marbreëert, heeft de natuur zoodanig nabootst, dat het schierst oog er zich aan zou bedriegen en het is niet waarschijnlijk dat men iets in Noord-Nederland zou vinden, dat aan het werk van genoemden Heer evenaart.

-- TILBURG 16 November. Heden arriveerden de twee escadrons ligte dragonders ten getalle van 270 manschappen 20 en officieren, wordende alzoo de nieuwe kaserne betrokken.

-- De Kamer van Koophandel alhier houdt reeds geregeld hare zittingen op het Stadhuis, zij heeft de Heeren P. Bogaers tot president, H. Vrede tot Vice-president, en J. Diepen tot Secretaris verkozen.

's GRAVENHAGE den 15 november.

Men verzeekt, dat Z. M. de Koning HH. Exo de minister van buiten- en van binnenlandsch zaken in België, de heeren graaf de Briey en Nothomb, benoemd heeft tot grootkruisen der orde van den Nederlandschen Leeuw; dat Z. Exo de belgische generaal Prijs begiftigd is met het grootkruis der orde van de Eikenkroon, en dat de heer Dujardin, belgisch commissaris, verheven is tot commandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw.

Voorts verneemt men dat genoemde Minister van Buitenlandsche Zaken, als mede de minister van finantien Rochussen, en de minister van justitie van Hall, door den Koning der Belgen tot grootkruisen der Leopoldorde benoemd zijn.

's GRAVENHAGE, den 16 November.

Men leest in het *Ned. Nieuwsblad*: Wij hebben reden om te gelooven dat het verblijf van den Generaal Van der Smissen op ons grondgebied, door de regering niet zal gedoogd worden, en dat, dien ten gevolge, voornoemden persoon ook niet naar Aken vertrokken is.

Ons land kan geene verblijfplaats zijn voor hen die de gevestigde orde van zaken in naburige staten bedreigen. Nederland en België zijn naburen, die elkander over en weder daaromtrent behooren te kunnen vertrouwen.

De Regering des Konings zal in allen opzichte het beginsel der nu geheel bevestigde scheiding van België ernstig handhaven, en daardoor zal op nieuw blijken, dat die Regering niet echt nationale gevoelens heeft, en, bovendien van het gewigt doordrongen is, plegtig gesloten traktaten na te leven, niet slechts naar den letter, maar ook naar derzelve geest.

Naar men verneemt, is door Z. M. den Koning der Belgen aan den kunstschilder Waldorp de groote gouden medaille toegewezen, en aan den kunstschilder J. Bosboom de zilveren vergulde medaille, wegens de door hen bij de jongste te Brussel gehouden tentoonstelling ingezonden schilderijen.

De Staten der provincie Zuid-Holland zijn gisteren alhier vergaderd geweest, om te raadplegen over het stem- en kiesregt, den census enz.; en hebben alomtegenwoordig de werkzaamheden, waartoe zij bijgevoerd waren, afgedaan.

WETBOEK VAN STRAFREGT.

TWEEDE DEEL. TIENDE TITEL.

Reeds gezegd is ter over dezen tienden titel geschreven, om denzelve door de vertegenwoordigers des Volks te doen aanzien als een schandstuk, dat de Nederlandsche wetgeving ontziet, en hen, die hunne goedkeuring daaraan hechten zouden, als vertreders der Grondwet van Nederland zou doen beschouwen. Meerendeels evenwel is het heersende artikel, welk eene meer in het oog loopende onrechtvaardigheid bevat geweest, waar tegen men zich verzeekt heeft.

Dat zich echter de Vertegenwoordigers der Nederlandsche bevolking niet laten voorstaan, als bleve de Grondwet ongeschonden met het afstemmen van dit eene artikel; want wordt doot dit de

vrijheid van godsdienstige begrippen voor de R. G. Nederlanders te niet gedaan en vermoord, door de andere van dien zelfden titel X, wordt diezelfde vrijheid ook aangerand, gekrenkt en gewond, zoo dat, zo daardoor die volkomenheid verliest, welke door art. 188 ook onder den eed valt, die voor de handhaving der Grondwet is afgelegd. Men late zich niet verschalken; men vestige niet zoo uitsluitend zijne gedachte op één artikel, dat men daarom de overige zou over het hoofd zien: sommigen zelfs beweren dat art. 4 maar moet beschouwd worden als een stratageem; en dit komt ons, om de waarheid te zeggen, voor, als niet geheel ontbloot van grond: trouwens, niemand hetzij den Minister van Hall, hetzij eenen anderen, die de steller of ontwerper van dat artikel is, kan het, dunkt ons, ernst geweest zijn, die bewoordingen aan de Staten-Generaal voor te stellen met inzicht om dat artikel te doen aannemen: de steller toch, kon niet gelooven, dat de meerderheft der kamer stom genoeg is om niet te zien, dat het artikel, zoo als het is, niet te verstand bezit zien moet; en veel min, dat die meerderheft slecht genoeg zoude zijn, om met opene oogen meenedig te zullen worden, alleen uit godedienst-haat of om het genoeg te hebben van medeburgers te plagen en te dwarsboomen.

Beledigend voor haar kan de kamer het in alle geval aanzien, dat dusdanig eene voordragt als in art. 4 des tienden titels vervat is, aan hare hooge beoordeeling wordt onderworpen; maar al te groot zou de belediging zijn, wanneer zij zo stom, of wel zoo slecht, zoo bereid tot meenedig werd verondersteld. Billijk dus handelt men, als men van die twee beledigingen slechts de minste verdenkt, en het er voorhoudt, dat men, met art. 4 voor te dragen, maar enkel met de aandacht der tweede kamer heeft willen potten, en zich derzelve verontwaardiging over eene dusdanige handelwijze heeft willen getroosten, in het vooruitzicht dat, door dit verregaande misgrijp tegen de Grondwet, de aandacht kon worden afgetrokken van de andere artikelen, en men die nog al als tamelijk fraai zou doen voorkomen, als men ze plaatste naast een dusdanig monster. Om dan ook het minst beledigende voor de kamer te veronderstellen, willen wij het als waarschijnlijk houden, dat het met art. 4 niet zoo gemeend is, als het op het papier is neergeschreven: later willen wij onze gedachte desaan gaande ontwikkelen, maar zullen eerst beginnen, met de ongrondwettigheid ook van art. 1, 2 en 3. aan te toonen, vooral om diegenen te waarschuwen en in te lichten, die de zaak uit een ander gerigt punt, dat is, met andere godsdienstige begrippen behebt, beschouwende, mogelijk niet duidelijk genoeg zouden inzien, dat deze bepalingen werkelijk strijden tegen de volkomen vrijheid van de R. G. Godsdienst-begrippen, en dien volgens tegen art. 188. en 189. der Nederlandsche Grondwet.

Art. I. van Tit. X. luidt aldus: *Alwie, volgens eenige godsdienstleer bevoegd om huwelijksverenigingen in te zegenen, daartoe overgaat, zonder dat het hem behoorlijk gebleken is van eene huwelijks-acte, voor den ambtsaand van den burgerlijken stand uitgegaan, zal gestraft worden, enz.*

De regering zelve heeft vooraf reeds verklaard dat het noch met de bepalingen der Nederlandsche Grondwet, noch met de bepalingen der Regering overeenkomt, dat deze zich enig *ius in iura* of *circa sacra* zoude aanmatigen. Zoo verklaarde de Regering, op de aanschrijving van den Directeur-Generaal voor de zaken van de hervormde Kerk, in Juni 1841 aan de hervormde Synode gericht.

Of nu de bepalingen der Regering, in het tijdsverloop van drie of vier maanden veranderd zijn, we en wij niet, en kunnen dus ook niet beslissen of dit artikel met de tegenwoordige bepalingen der Regering in strijd is, maar onze Grondwet en dezelver bepalingen zijn nog dezelfde, en staat nog met zonde worden geschreven, art. 188. De volkomen vrijheid van godsdienstige begrippen

wordt aan elk gewaarborgd, en art. 189. *Aan alle godsdienstige verbindingen en het Koninkrijk bestaande, wordt gelijke bescherming verleend.* Het is ook zeker dat het bepaalde bij art. 1. boven aangevoerd, ook nu tegen de grondwet strijdig is, wanneer het blijken zal, dat de regering zich daar door een wezenlijk *ius in of circa sacra* zoude aanmatigen en uitoefenen. En is dit waarlijk het geval; dat dit bij velen, anders bezadigde Protestanten niet in het oog loopt, zoo lang zij het huwelijk naar protestantsche denkwijze beoordeelen, willen wij wel gelooven; maar ook de Catholijke godsdienstige begrippen moeten volgens onze grondwet vrij zijn; om dus te zien of deze vrijheid geschonden wordt, moet men het huwelijk uit een Catholijk gezigt punt beschouwen, en die godsdienstige begrippen niet uit het oog verliezen.

Naar de Catholijke Godsdienstleer behoort het huwelijk tot die zaken, welke niet enkel burgerlijk zijn, en niet alleen louter civiele gevolgen hebben; maar het moet ook aangezien worden, als iets, dat onder de Heilige zaken, en wel onder de Heilige Sacramenten, moet worden gerekend en als dusdanig geestelijke gevolgen heeft voor het geweten, voor de Kerk en voor God.

Als burgerlijk kontrakt, met deszelfs burgerlijke gevolgen behoort het huwelijk tot de burgerlijke magt: het is aan deze dat het vrij staat zoodanige bepalingen voor te schrijven, als haar noodig en dienstig voorkomen, om eene vereeniging van man en vrouw voor de wet als wezenlijk huwelijk te erkennen; zij kan voorwaarden stellen, zonder welke naleving eene dusdanige vereeniging geene gevolgen heeft in betrekking van gemeenschap en overgang van goederen; zij kan bepalen welke burgerlijke formaliteiten er moeten worden in achtgenomen, zoo vóór, als bij, en na de voltrekking van het huwelijk, om de kinderen uit een dusdanig huwelijk geboren, als wettig te doen beschouwen voor de wet en in alle burgerlijke betrekkingen. Dit alles, zijn burgerlijke aangelegenheden, en het is dus aan de wijsheid van de civiele wetgevende magt overgelaten, naar gelang van omstandigheden, bepalingen voor te schrijven; welke ten deze moeten worden onderhouden, ten einde eene goede orde in het burgerlijke leven, en een geregeld beheer der tijdelijke goederen te bevorderen.

Maar beschouwt men het huwelijk in deszelfs betrekking tot het boven-aardsche; beschouwt men het als eene geestelijke en heilige zaak; naar de godsdienstige begrippen der Catholijke kerk, als een H. Sacrament, dan is het buiten het bereik der wereldsche magten, dan behoort het niet al deszelfs geestelijke gevolgen en in al dezelfde geestelijke betrekkingen tot eene geestelijke magt. Het is aan deze, dat het toekomt te beoordeelen, wanneer eene vereeniging van man en vrouw in het beschouwd worden als waarachtig huwelijk voor het geweten, voor de kerk en voor God; het is deze magt, die bepalen doet, wanneer en over wie de zegeningen der Godsdienst moeten worden uitgesproken; het is deze, die moet beslissen hoe, waar, wanneer en onder welke voorwaarden verder, de Heilige Sacramenten moeten worden toegediend en ontvangen.

Dit verschil van magten schijnt ook, zoo duidelijk als dat kan, in onze wetgeving zelve erkend. In het Burgerlijk Wetboek lezen wij Art. 83 als eene algemeene bepaling, die niet beschouwt het huwelijk alleen in deszelfs burgerlijke betrekkingen, tegen welke bepaling de geestelijke magt, deze zou kunnen overstellen. De kerk beschouwt het huwelijk alleen in deszelfs eestelijke betrekkingen. Zoo lang nu beide deze magten blijven binnen de palen van hunne betrekkingen, zijn beider regten ongeschonden, en hunne werking onbelemmerd; maar worden deze palen overschreden, dan bestaat er een aanmatiging, schending en verdrukking. Beschouwen wij nu van deze hoogte, waarop de wet zelve (art. 83. van het Burg. Weth.) ons plaatst, het voorgedragene Art. 1 van den tienden titel; hier veren aangehaald; dan kunnen wij

ons deze vragen doen: beschouwt hier het Wetboek van strafregt het huwelijk alleen in dezelfde burgerlijke betrekkingen? -- Of, is het in zegenen van huwelijken -- hetgeen geschiedt door een beedienaar der Godsdienst, die volgens zijne Godsdienst leer hiertoe bevoegd is -- eene burgerlijke of wel eene geestelijke zaak? -- Behoort het tot het burgerlijke of tot het geestelijke gezag te bepalen: of en wanneer eene (geestelijke) zegening kan, en mag, en moet worden verrigt?

Het antwoord op deze vragen hier bij schrijven, zullen wij niet, het zou het oordeel van al wie denken kan, beleedigen zijn.

Wij kunnen diensvolgens besluiten, dat het Burgerlijk gezag door in dit artikel een voorwaarde te stellen onder welke alleen het toedienen van geestelijke en heilige zaken, als zijn zegeningen en heilige Sacramenten, zou mogen plaats hebben, zich wezenlijk een regt zou aanmatigen, dat aan hetzelfde niet toebehoort, een *ius in en circa sacra*; dat de wet zich schuldig maken zou aan eene schending der regten van het geestelijk gezag, door deszelfs werkring te beperken; en dat, door het invoeren van een artikel als het onderhavige, in een strafwetboek, eene waarachtige verdrukking zou worden daargesteld van de geestelijke magt, van hen, die gehouden zijn dezelve uit te oefenen, en gevolgelijk van allen, die in het geestelijke aan de uitvoerders der geestelijke magt zijn onderworpen: iets, hetgeen volstrekt niet overeenkomt zoo als Z. E. de Directeur Generaal voor de Hervormde Eredienst officieel aanmerkte, met de bepalingen der Nederlandsche Grondwet, welke niet belemmering van Godsdienstige begrippen, maar volkomen vrijheid waarborgt; niet verdrukking, straffen en vervolging om het uitoefenen der godsdienstige gezindheid, maar wel bescherming toezegt.

Bij deze beschouwing zullen wij het, voor als nog, laten berusten; zij komt ons voor duidelijk genoeg aan te toonen, dat Art. 1, waarover sprake is, als strijdig met de Grondwet, en als eene schending derzelve moet worden beschouwd; dat dus ook niemand, hij zij Catholiek of Protestant, die den Almachtigen God tot getuige genomen heeft, dat hij bij geene gelegenheid zal toestemmen, dat van die Grondwet worde afgeweken, het met dezen zijnen eed kan overeenbrengen, wanneer hij met zijne toestemming dit artikel in de Nederlandsche wetgeving zou laten opnemen.

Hier wilden wij dit artikel sluiten, toen ons eene zanderinge opwerping ter oore kwam, waardoor sommigen vermeenen, dit alles over het hoofd te kunnen zien en zich in geweten gerust te stellen. Die tegenwerping was: dat diezelfde bepaling, welke dit Art. 1 bevat, (behoudens dat de straffen nu wat grooter zijn kunnen) ook gevonden wordt in Art. 199 van het Code pénal van Napoleon.

Maar koopt het dan niet ieder een in het oog hoe nietig deze en dergelijke argumenten zijn? Niemand toch kan willen beweren, dat alles wat Napoleon gedaan heeft, zoo uiterst schoon, regtvaardig en vrijgevig geweest is dat het alle aanbeveling verdient, en in stand gehouden moet worden juist omdat het van Napoleon is.

Ook niet moet dit artikel nu behouden blijven, omdat een dergelijk wordt aangetroffen in eene wet, welke in werking was tijdens de invoering onder Grondwet. Trouwens het tweede der additionele artikelen bepaalt wel, dat de toen in werking zijnde wetten kracht behielden, maar niet dat zo onveranderlijk waren; zelfs wordt er gezegd dat zij slechts kracht behouden moesten: tot dat daarin op een andere wijze zou zijn voorzien, op eene wijze, namelijk die naar den geest der Grondwet zijn zou, en deze geheel en al ongeschonden laten moest. Van den Wetgever kon redelijker wijze, niets anders gevorderd worden, dan er gebeurd is; de Grondwet werd gegeven en bezworen; -- op éenen oogwenk een geheel nieuw wetboek scheppen; dat op die grondwet steunde was ondoenbaar; en toch, er in wettigen wettigen bestaan om g eene regeringsoverheid daar te stellen

wat kon men nu anders, dan, voorloopig van kracht laten hetgeen in werking was, en de stellige belofte geven, onder eede zelfs bezworen, dat er later in zou worden voorzien, zoo dra tijd en gelegenheid het zouden toelaten om andere wetsbepalingen te maken, waarvan de gegevene grond wet waarlijk de Grondwet zijn zoude? -- Zoodat het tweede der additionele Artikelen moet beschouwd worden, als eene plegtige belofte, van, bij herziening der wetboeken, alles te zullen doen wegtallen, wat in strijd is met eenige bepaling van die wet, welke de Grondwet der wetten van Nederland zijn moet.

De tijd is nu daar waarop die plegtige belofte sinds jaren onder eede gedaan, voor zoo veel het Strafwetboek betreft, moet worden vervuld; vervolgens waarop aan Nederland een Wetboek van Strafrecht moet geschonken worden, dat niet op den willekeur van een overlietschenden Napoleon, maar op de Grondwet der Nederlanden is gebaseerd; dat diensvolgens moet worden opgesteld niet alle Grondwet onder het oog; waaruit alles moet verwijderd blijven, wat niet die Grondwet strijdt, en waarin dat geen moet worden opgenomen, wat noodig en diensig is om de bepalingen der Grondwet en der andere wetten, die op deze steunen te doen naleven; alleen dan kan het een Nederlands wetboek van strafregt worden genoemd. -- Wel verre dus van zich te kunnen beroepen op de bepalingen van het Code pénal in verband met het tweede additioneel artikel der Grondwet, is het juist dit artikel, wat sedert jaren reeds bekoofd heeft, dat deze en dergelijke bepalingen van het Code pénal, als strijdig zijnde met onze Grondwet, zouden weggenomen worden, zoodra de wetboeken werden herzien.

Deze aanmerking hoede men reeds voorloopig gedaan, ook opzigtens de andere artikelen, welke wij in een der volgende N^o. zullen trachten te beoordeelen.

ADVERTENTIE.

* * Bij den Drukker en Uitgever dezes is van de pers gekomen en alomt verzonden:

VOLKS-
ALMANAK
VOOR
ROOMSCH-KATHOLIKEN,
VOOR
1842.
Vertiende Jaargang.
35 CENTS.

Dezelve zijn, behalve bij alle Boekhandelaars te 's Bosch, mede verkrijgbaar:

- Te Amsterdam bij van Langenhuisen, Schonekat, Gosling, van Spanje, de Chavro, Koopman, Borleffs, de Haas, Veelken en Mej. Wolf; Alkmaar, Coster en Mej. Nieuwenhof; Haarlem, Niessen en Hijnbergen; Purmerend, Schaade; Enkhuisen, Pannebakker en Comp; Hoorn, Mej. Borman; Medemblik, Vermaude; 's Hage, van Langenhuisen en Tenhagen; Rotterdam, Bolau, Braam, van Belle, van der Reydt en M. J. Mulders; Leyden, Thysens, van Louwen, en Mej. Langeveld; Gouda, van Goor en van Son; Delft, van Dyck en Coster; Delfshaven, Roatman; Schiedam, van Pinxteren en Boonen; Dordrecht, Mej. Zender; Vlaardingén, Post; Utrecht, van Romondt, Vierhout, Schikhoff en Mej. van Meurs; Amersfoort, Jacobs en Meyers en Walters; Gorcum, Stokhuyzen en Nieuwenhuisen; 't Gooy, van den Boogen; Groningen, Duit, Oomkens, Sladout, Wolters en Ridder, Letwarden, Mej. Hoepermans, Mulder en Schierbeek; Bolsward, Gerritsma; Sneek, Boltkamp; Franeker, Ypma; Dokkum, Bekkefama; Zool, Waanders; Deventer, Horstink en Peeters, Koestel en Robyns; Almelo, Berninger; Arnhem, Vermeulen, Meyer en Daems; Doornburg, Sommer; Nymegen, Hermans, van der Heyden, Tenhoedt, Pothaast en Wollenberg; Zutphen, Hefink; Tiel, van Wermakerken en van Wichon; Kuitenburg, van den Aboelen; Zalt-Bommel, Mej. Bek-

- ker; Middeldburg, van Denthem en Jutting; Tholen, van Hest; Breda, van Gulik en Hermans, Steyn en van Mees; Bergen op Zoom, Verkouteren, Kief en Weys; Eindhoven, Janson; Helmond, van Kijkhoven, Vos en Dirks; Tilburg, van Gemert en de Kanier; Oosterhout, Moenen; Orschot, Teerlinckx; Bazel, van Lieshout; Schijndel, van den Kuit; Zaanbergen, Beets; Uluurden, Veerman; Maalwijk, van Giersbergen; Ravensteyn, van den Heuvel; Grare, Algje, van Dieren; Bozmeer, Jansen; Maastricht, Ploem en Gulickers; Venlo, Mej. Bekkers; Roermond, Bonion en Mej. Wolsch; Sittart, Postkantoor en Alberts; Naarden, Postkantoor; Gooz, Kleuwens en Zoon.

De Boekhandelaar J. R. VAN N. O. S. U. M. te Utrecht, heeft uitgegeven en alomt verzonden

ROOMSCH-KATHOLIJKE ALMANAK VOOR 1843.

Deze eerste Jaargang bevat een volledige K. A. L. E. N. D. E. B. in Roode en Zwart gedrukt, op dat te bepalen vespertijde Feest, - Quateremper, - en vastendagen te kunnen onderscheiden. Benevens eene nauwkeurige opgave der Op- en Ondergang van Zon en Maan alsmede aanwijzing van Vertrek der Diligences, Wagens, Schepen, Tarief van het Zegel enz. enz. Maar vooral: EENIGE UITMUNTENDE MENGELINGEN.

De Prijs in half linnen Bandje met net gekleurde Omslag is slechts **30 CENTS.**

NOORD-HOLLANDSCHE GRUTTERIJ EN MOSTAARDMOLEN, OP DEN ENGLTERDIJK BIJ DE POORT.

De Ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij hem verkrijgbaar is, alles wat tot eeno welingerigte G. R. U. P. T. E. R. I. J. behoort, alsmede **KAUDAPPEL, BEELE, MOSTAARD,** enz. -- Heveelt zich in ieders gunst, en belooft eene prompte en civiele bediening.

J. A. Derckson.

HERTOGENDUSCH,
van Dingsdag, Woensdag en Donderdag, den 15
16 en 17 November.

ROGGE was er metig aangevoerd en vond tot ongeveer vorige prijzen, goede kooplust, e is brated per Nederlandsch mud / 7.00 a / 7.50.

BOEKWEIT was bekoofd aangevoerd en is tegen / 5.50 a / 6.40, redelijk goed van de hand gegaan.

VOEDER-HAVER van / 2.35 a / 2.80, goed gewild.

Zijde de middelprijs van de Rogge waarnaar de setting van het brood op Donderdag is geschied / 7.21.

Het Nederl. pond Boter. / 0.82 a / 0.70.

De 3 - Roggenbrood - 34 Cent.

Volgende informatie welke men heeft ingewonnen, zonden er nog landlieden in het denkbeeld verkeeren, dat onze oorspronkelijke Boekweit in Turkische of wilde soede veranderd; doch, aangezien d't het geval niet was, kan, vermetel men hier omtrent eenige terechtwijzingen betrekkelijk dat produkt te kunnen doen en wel, zoodat dat onze oorspronkelijke Boekweit nooit in wilde overgaat, maar wel dat hij eenen van best veranderde, doch nooit van kol en dierhalve altijd zijnen eigenaardigen soeten smaak blijft behouden, waardoor hij voor den koopman of graanhandelaar, weinig of niets mindere waarde verkrijgt. Het is omtrent dit produkt gelegen, even gelijk met haver, erwten en bonen, die soms geheel van kleur veranderen, doch in substantie voor den konsumateur dezelfde blijven.

Daar de landman ter besparing hiervan slechts een klein gedeelte van zijne landerijen met uitgezocht te Boekweit bezait, dan zal hij ontervinden, dat er nooit wilde Boekweit in veldwijzen zal komen; al mogt hij zulks jaren achterteen vathoudend, mis altijd nog dragende dat in dat land geen wint of ois van wilde Boekweit gevonden wordt.

graansmarkt.

Amsterdam van Woensdag 16 November 1842.

In Tarwe en Rogge weinig handel. 46 sorten prijzen: 130 p. witte Poolse, / 305; 128 p. bunte Dite, / 295; 132 p. witte Silezisch, / 300.

Rogge, 119 p. Prata, / 180; 115 p. bunte, / 161; 120 p. Rijn, / 174; 118 p. Stett., / 145.

Garst als voren: 109 p. Rosokket, / 155.

Haver zonder handel.

Boekweit in een doos, / 116 p. Bekerker, / 205.

Koolzaad in een doos, Oostv. 80 p. vl.

Lijnzaad in een doos, / 114 p. Poolse, / 280; 110 p. Peterb. / 295; 111. / 112 p. Koningk. / 190.

Raspolie dadelijk pek, en op levering in Mei wel een aangenaam, per 6 w. 39; Vlieg, / 38 a / 39; Doos, / 37 a / 38; Mei 1843, / 39 a / 40.

Kynolie per 6 w. / 37; Vlieg, / 36 a / 37; Bonapolie per 6 w. / 40, Vlieg, / 39.

Druckkerij van D. A. A. J. ROOY, te 's Bosch